

Kovářů v Letohrádku Kinských (Musaion). V pátek po skončení jednání měli účastníci možnost projít se malebnými pražskými Střešovicemi a Střešovičkami s odborným výkladem Pavla Bureše (NPÚ).

Konference byla personálně zastoupena nejen odborníky z muzejní sféry, ale také badateli z vědeckých ústavů, vysokoškolskými pedagogy, pracovníky památkové péče i amatérskými badateli, kteří se svému zájmovému oboru věnují dlouhou řadu let. Různé metodologické přístupy a metody zpracování témat jsou velkým obohacením jak pro zúčastněné, tak pro budoucí zájemce o tištěnou verzi přednesených příspěvků. Národní zemědělské muzeum připravuje publikaci, jejíž vydání je očekáváno ještě do konce tohoto roku.

Kateřina Sedlická (EÚ AV ČR, v. v. i.)

KONFERENCE NÁSILNÉ MIGRAČNÍ PROCESY V ČESKÝCH ZEMÍCH VE 20. STOLETÍ

V dnech 4.–6. listopadu 2015 se konala v Týnci nad Vltavou konference se zaměřením na problematiku migrací, kterou pořádaly Státní oblastní archiv v Praze, Muzeum Podblanicka, p. o., a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. Při přípravě akce byly stanoveny tři tematické okruhy, na které se mělo jednání soustředit: a) migrace z důvodu vzniku vojenských cvičišť či válečných událostí obecně, b) migrace z ekonomických důvodů (těžba nerostných surovin, výstavba vodních děl, přísun pracovních sil pro těžký průmysl apod.), c) migrace z politických důvodů. Jednání se zúčastnili pracovníci archivů, akademických,

univerzitních a muzejních institucí v ČR; na základě přihlášených příspěvků byl program třídenního jednání vystaven do bloků obecně teoretického, vojenského, politického, hospodářského a sociálního.

Téma nucených přesunů obyvatel jako nástroje politiky v kontextu výzkumu a teorií migrací otevřel v prvním bloku Tomáš Dvořák (FF MU v Brně). Na jeho příspěvek navázal souhrnný přehled české (a československé) historiografie v období 1945 až 2014 k příčinám a důsledkům násilných migrací v letech československé státnosti od Václavy Horčákové (Historický ústav AV ČR, v. v. i., referát přednesla V. Hanelová), v němž zhodnotila stav zpracování tématu, jak je pojímán v české i slovenské historiografii, a to také s ohledem na regionální historiografii. O roli československých zahraničních vojenských jednotek 1939–1945 jako migračním procesem, skladbě příslušníků z hlediska regionálního původu a srovnání situace na západní frontě a v československém armádním sboru v SSSR hovořil Zdenko Maršálek (Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.). Tento blok jednání pak uzavřel Stanislav Brouček (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.) tematicky odlišným, ale z hlediska zaměření konference aktuálním příspěvkem o politickém pozadí řízení pracovní migrace z Vietnamu do ČSSR, zejména do českých zemí.

Pestrou paletu příspěvků představoval druhý a třetí blok jednání (vojenský a politický). Vojenský blok byl uveden referátem Zlatice Zudové-Leškové (Historický ústav AV ČR, v. v. i., příspěvek přednesla D. Němečková) o typologii příčin, formách a následcích násilných migrací ve 20. století. Na konkrétní provádění násilné migrace, jako prostředku nacistické okupační poli-

tiky v protektorátu, se soustředili pracovníci z téhož ústavu Jan Němeček a Daniela Němečková. Další příspěvky přednesli pracovníci archivů – Pavel Minařík (Vojenský ústřední archiv), Michaela Zemánková (Státní okresní archiv Vyškov), Michal Řezníček (Státní okresní archiv Nymburk), Jiří Jelínek (Státní okresní archiv Jihlava), Tomáš Zouzal (Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, v. v. i.), kteří mapovali území vojenských výcvikových prostorů a nuceného vysídlování obyvatelstva z těchto areálů v Čechách i na Moravě. Jejich vystoupení doplnil příspěvek Josefa Velfla (Hornické muzeum Příbram) o vojenském výcvikovém prostoru v Brdech v době druhé světové války. Uvedený výčet institucí a jejich zástupců svědčí o zvýšené badatelské pozornosti, která je u nás věnována problematice násilných migrací obyvatelstva v souvislosti s válečnými událostmi v první polovině 20. století.

V politickém bloku odzněly v první části příspěvky pracovníků Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i., (Matěj Spurný, Helena Nosková a David Kovařík) o poválečných migracích v českých zemích, tj. odsunu německého obyvatelstva, migracích v pohraničí a vysídlování obyvatelstva z okolí československé státní hranice v prvních letech studené války apod. Na poválečnou akci likvidace ženských klášterů a řeholních domů a nucené přesuny jejich sester upozornila Lenka Svobodová (Státní oblastní archiv v Praze). K časovému období druhé republiky se pak vázaly příspěvky Jana Bendy (Ministerstvo obrany ČR), o péči o české uprchlíky z pohraničí a jejich sociálním zaopatření, a podobně též Petra Bednaříka (Fakulta sociálních věd UK) o migracích židovského obyvatelstva. Programový blok uzavřel Andrej

Sulitka (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.), který ukázal na stopy násilné migrace Čechů z Podkarpatské Rusi v době nesvobody a na dnešní postavení rusínské národnosti menšiny v České republice.

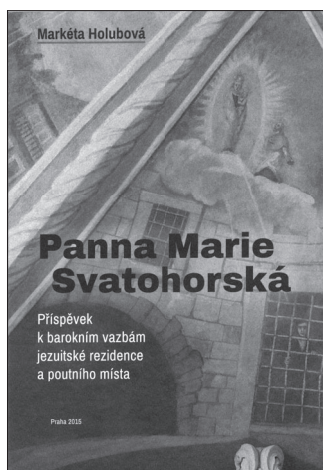
Hospodářským a sociálním aspektům násilných migrací byla věnována závěrečná část programu, do něhož byly zařazeny příspěvky o důsledcích výstavby vodního díla na jižní Moravě (Emil Kordiovský, bývalý ředitel okresního archivu v Břeclavi), komparativní ukázka postupů nuceného přesídlování obyvatel v Česku a v Číně v rámci projektů výstavby přehradních nádrží (Robert Stojanov, Přírodovědecká fakulta UK), ale také o pracovním nasazení cizích státních příslušníků v Holýšovské zbrojovce v době nesvobody (Karel Řeháček, Státní oblastní archiv v Plzni), poválečné migraci pracovních sil v těžkém průmyslu (Jiří Topinka, Státní okresní archiv Beroun), regulaci trhu pracovních sil a nedobrovolných přesunech obyvatelstva (Tomáš Dvořák, FF MU v Brně) či o problémech usídlování se Romů na Kutnohorsku (Pavel Novák, Národní zemědělské muzeum Praha – Kačina).

Vzhledem k vysokému počtu přihlášených referátů poskytoval časový rozvrh jednání jen v omezené míře prostor pro diskusi. Také z různorodých přístupů k tématu se obtížně formulovaly závěry, byť záměr členění v uvedených blocích směřoval k systémovému uchopení problematiky násilných migrací v českých zemích. Jde však o aktuální téma – o přínosu konference se budeme moci přesvědčit z tištěného souboru příspěvků, zřejmě i nově uspořádaných, který organizátoři plánují k vydání jako samostatnou publikaci v roce 2016.

Andrej Sulitka (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Markéta Holubová

Panna Marie Svatohorská. Příspěvek k barokním vazbám jezuitské rezidence a poutního místa

Svatá Hora u Příbrami představuje jedno z nejcharakterističtějších a současně nejvýznamnějších mariánských poutních míst v Čechách. Prostřednictvím prosopografické analýzy jezuitského řádu autorka publikace rekonstruuje život jezuitské rezidence na Svaté Hoře a kariéru jednotlivých řeholníků. Velkou pozornost věnuje propojení jezuitského řádu s tradicí svatohorských mariánských poutí jako fenoménu barokní doby.

Etnologický ústav AV ČR ,v. v. i., Praha 2015, 244 s.,
rejstříky, anglické resumé

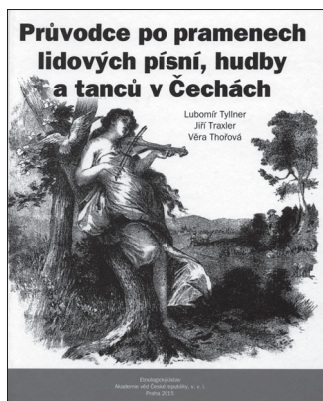
Publikace vznikla s podporou na dlouhodobý koncepční
rozvoj výzkumné organizace RVO:68378076

ISBN 978-80-87112-94-6

Cena s DPH 275 Kč

Objednávky vyřizuje B. Gergelová: gergelova@eu.cas.cz

Lubomír Tyllner – Jiří Traxler – Věra Thořová
Průvodce po pramenech lidových písní, hudby a tanců v Čechách

Publikace zahrnuje jak rukopisné, tak tištěné prameny lidové hudby. Podává informace o kompaktních pramenových celcích, nikoli o jednotlivých písních nebo instrumentálních zápisech. Autoři se soustředili na prameny z území Čech a do určité míry i českých enkláv v zahraničí (Daruvar, Volyň). Do přehledu pramenů nejsou zahrnuty kramářské tisky, vyjma těch písní, které přešly do lidové tradice. V Průvodci jsou rovněž podchyceny záznamy tanečních melodií. K záznamům je připojena informace o názvech tanců a popis tanečních kroků, které jsou uvedeny v původních pramenech.

Etnologický ústav AV ČR ,v. v. i., Praha 2015, 770 s.,
rejstříky, anglické resumé

Publikace vznikla s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace
RVO:68378076

ISBN 978-80-85010-09-1

Cena s DPH 680 Kč

Objednávky vyřizuje B. Gergelová: gergelova@eu.cas.cz